

**ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ ЗА ЗАЩИТА НА
ХАБИЛИТАЦИОННИЯ ТРУД НА
КРАСИМИР НИКОЛОВ МАНОВ
УТВЪРДЕНО СЪС ЗАПОВЕД НА РЕКТОРА НА
СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ
ОХРИДСКИ“ № РД– 38-57/24.01.22 г.**

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Борис Владимиров Велчев, д.н., преподавател в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, за хабилитационния труд на Красимир Манов „Престъпно психично въздействие“ за заемането на научната длъжност „доцент“ в област на висшето образование 3.6. „Право“, специалност „наказателно право“

Познавам гл. ас. д-р Манов от много години. Мога убедено да кажа, че той е сред колегите, които се ползват със заслужен авторитет в общността на специалистите по наказателно право, а съм сигурен, че е обичан и уважаван от студентите си. Неговата докторска дисертация беше защитена в момент, в който по една случайност пишех по същата тема. Отказах се от почти довършената си книга – колегата Манов беше написал работата си по такъв начин, че усилията ми да добавя нещо по темата станаха излишни.

Междувременно съм следил и другите му публикации, които показваха две неща – разностранните му правни интереси и дълбоките му правни познания.

Красимир Манов отдавна е готов да бъде доцент по наказателно право. Сега той е изпълнил и формалните изисквания като е представил

хабилитационен труд, който не само покрива изискванията, а по мое дълбоко убеждение ги надхвърля.

Струва ми се, че с хабилитацията на д-р Манов преподаването по наказателно право в Софийския университет ще стане по-добро.

Красимир Манов преподава наказателно право от двадесет години. Той е станал редовен асистент около две години след завършването си, а от 2009 година е главен асистент. От 2014 година е доктор по право. Той успешно съчетава преподавателската си и научна дейност с работата си на медиатор и на адвокат. Докторската му дисертация, посветена на защитата на културно-историческото наследство е издадена и се ползва със значителен научен интерес, ако съдим по броя на цитиранията в литературата. Същото може да са каже за публикуваните му статии – 18 на брой. Те са цитирани около 30 пъти, което е доказателство за научния авторитет на автора им.

Д-р Красимир Манов има пълна аудиторна заетост и води лекции и упражнения по двата курса по наказателно право в Софийския университет. Той е титуляр и на други лекционни курсове, четени пред студенти по педагогика. Участвал е в обучения на магистрати и полицейски служители.

От представената справка за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 26 ЗРАСРБ става ясно, че той надхвърля необходимия минимум и събира 395 точки.

В конкурса за доцент д-р Манов участва с една монография и пет статии, публикувани в научни издания и сборници от доклади. Доколкото представената монография ще бъде обект на отделен анализ, тук накратко ще се спра на статиите.

Първото, което прави впечатление е широкият спектър на научните интереси на д-р Манов. Те не само засягат проблеми както на общата така

и на особената част на наказателното право, но и на философията на наказателното право и наказателната политика.

В статията „Проповядването като изпълнително деяние на престъпления по българския Наказателен кодекс“ / Научни четения на тема „Право и религия“. Сборник доклади. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2021, 360-371./ авторът се спира на особена форма на изпълнителното деяние на редица престъпления, на която наказателният закон придава специфично съдържание, различно от общоприетото, които д-р Манов сполучливо свързва с религиозното красноречие. Високо оценявам усилията на автора да изясни тази форма на изпълнителното деяние, защото познавам проблематиката и съм правил и свои опити в тази насока, работейки върху престъпленията против Републиката. Изводите му за съдържанието на понятието „проповядва“ имат несъмнен приносен характер.

Втората статия „Престъплението като наказание и наказанието като престъпление. Някои размисли за необходимостта от алтернативни способности за реакция срещу престъпленията“ /Научни четения на тема „Санкциите в правото“. Сборник доклади. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2019, стр.: 391-402/ е част от изследванията на автора за наказателната политика. Той сполучливо отразява в тази статия познанията си медиацията и прави приносни предложения за медиацията по наказателни дела.

За мен особен интерес представляваше статията „Mental Impact in Bribery as Grounds for Exemption from Criminal Liability According to the Bulgarian Criminal Code“ /"Topical issues of anti-corruption: the view of the scientist and practice": Materials of the International correspondence scientific-practical conference. Казахский гуманитарно-юридический инновационный университет, 2018, стр.: 23-26/ и изводите в нея, относими към провокацията към подкуп.

В статията „Взаимната обвързаност между принципите на наказателното право и на наказателната политика“ /Научни четения на тема „Правни норми и правни принципи“. Сборник доклади. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2017, 323-332/ се обсъжда връзката между принципите на наказателното право и тези на наказателната политика. Тази статия съдържа несъмнени приносни моменти, относими не само към наказателното право, но и към философията на правото.

В последната представена за участие в конкурса статия „Към въпроса за посредственото извършителство на престъпление“ /Научни четения в памет на Венелин Ганев и Никола Долапчиев. Сборник доклади. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2017, 259-277/ се разглежда един от важните принципни въпроси на наказателното право – теоретичната възможност за правоприлагането по аналогия на разпоредби от Общата част. По някои от позициите на автора си оставаме на различно мнение, но тази негова публикация е вероятно най-значимата от представените статии.

Разбира се, централно място в това становище заема хабилитационният труд „Престъпно психическо въздействие“.

Няколко са обстоятелствата, на които искам да сложа акцент, преди да премина към анализа на приносните моменти в труда.

На първо място, това е изборът на тема.

При обсъждане на докторските дисертации, в които докторантът е избрал особено интересна тема, комплиментите за това се делят с научния ръководител. В конкретния случай заслугата за тази изключително интересна и актуална тема е само на д-р Манов. Изборът ѝ издава научно самочувствие, което напълно и заслужено се е оправдало.

На второ място, коментар заслужава структурата на труда.

Избраната структура на хабилитационния труд е позволила на автора да развие научните си тези. Тя е внимателно подбрана така, че да позволи изчерпателното разглеждане на идеята за влиянието на психичното въздействие в наказателното право. Въпреки обстоятелството, че част от анализираната проблематика има пряко отношение към психологическата наука, трудът е запазил яркия си наказателно правен характер.

На трето място е необходимо да се направи кратко представяне на труда.

Както вече посочих, авторът е разгледал въпроса за психическото въздействие на три плоскости – през призмата на някои общи понятия на наказателното право, през призмата на относимите институти на Общата част и накрая – чрез анализа на престъпленията, чиито състави отразяват подобно въздействие.

Първата глава е посветена на взаимовръзките между някои принципни понятия на наказателното право и психичното въздействие. Разгледани са съотношенията на това въздействие с обекта и предмета на престъплението, изпълнителното деяние в неговото многообразие, общественотоопасния резултат. Обогатено е разбирането за критериите за подразделяне на престъпленията на формални и резултатни през призмата на психичното въздействие. Накрая се разгледани някои аспекти на възстановителното правосъдие, отново на плоскостта на психичното въздействие.

Втората глава разглежда някои основни институти на Общата част на наказателното право във връзката им с психичното въздействие върху извършителя. Освен анализа на редица въпроси, свързани с формирането на вината, съучастието, посредственото извършителство и някои обстоятелства, изключващи обществената опасност, в тази глава са подложени на анализ специфични понятия и институти като „невменяемият пострадал“ и института по чл. 16а НК.

Третата глава е свързана с психичното въздействие във връзката му с разпоредби на Особената част от НК. Очертани са различни критерии, позволяващи нова систематизация на основата на психичното въздействие и е изяснено съдържанието на множество форми на изпълнителното деяние, свързани с психично въздействие.

Заклучението обобщава целта на труда и приносите в него.

На четвърто място, трябва да бъде отбелязан езикът на хабилитационния труд. Начинът на писане на д-р Манов е четивен, полемичен и разбираем, но без това да се отразява на академичния стил на работата му. Убеден съм, че „Престъпно психично въздействие“ ще бъде четен не само от юристи, но и от студенти.

Разбира се, най-важният коментар е за приносите в труда.

Напълно споделям изложеното в справката за приносите. Ще си позволя да открия някои от тях, като допълнително ще изложа и някои други, останали извън справката на д-р Манов.

Самото наличие на труда с тази му структура е приносен подход в изследването на наказателното право. Този подход е доказателство за вече посоченото високо и напълно обосновано научно самочувствие на д-р Манов.

И класификацията на видовете психично въздействие, и изяснените механизми на въздействието, очертаването на съдържанието на скритото въздействие и въздействието чрез бездействие са определено приноси в теорията.

Новият поглед на д-р Манов върху делението на престъпленията на формални и резултатни също има подчертан приносен характер.

Анализът на автора за механизмите на формиране на вина при психично престъпно въздействие е особено убедителен и несъмнено ще обогати теорията.

Особено искам да подчертая приносния характер на становищата на д-р Манов за посредственото извършителство – факт, който вече посочих по повод съответната му статия.

Същото може да бъде казано и за изясняването на някои особени изпълнителни деяния – „подбужда“, „явно подбужда“, „склонява“, „проповядва“, „свожда“ и други, както за анализа на измамата и принудата като форми на психично престъпно въздействие.

Струва ми се важно да посоча и няколко допълнителни особено оригинални извода и приноси моменти, неотбелязани в справката на д-р Манов. Те нямат претенцията за изчерпателно посочване на всички приноси.

Така например на с. 18 Манов посочва важен елемент от механизма на осъществяване на хулиганското деяние, какъвто според мен досега не е бил коментиран в литературата /също така и на с. 42/.

Заслужава да се отбележи становището му за наличие на скрито психическо въздействие в хипотезите, в които деецът е бил въоръжен /с. 23/.

Изключително оригинални са разсъжденията за психическо въздействие чрез бездействие / с. 28-33/.

Новото разбиране, основано на разграничението между формално и резултатно престъпление и формален и резултатен състав /с. 45-58/. Правилна е тезата, че не може да се говори за формално престъпление, ако е било налице престъпно въздействие.

Особен интерес у ме събуди анализът на д-р Манов за видовете пострадали лица при престъплението по чл. 108а НК /с. 62-64/.

Вече посочих това при споменаването на статиите на автора, но не мога да отбележа и тук приносния момент в изясняването на понятието „невменяем пострадал“ /с. 89-93/. Същото се отнася до анализа на

посредственото извършителство /с. 104-126/ и обоснованата критика на чл. 16а НК.

Оригинално и добре защитено е виждането на д-р Манов за проповядването и неговата довършеност / с. 157-165/, както и анализът му на понятието „свожда“ /с. 167-174/

Особено оригинално е становището на автора за подкупа, разглеждан като форма на престъпно психично въздействие /с. 176-180/, както и разбирането му за престъпните сделки /с. 201-208/ и анализът му за престъпленията, пораждащи страх и в частност – тероризма /с. 224-227/

Списъкът може да бъде продължен , но и изложеното ми се струва достатъчно, за да обуслови високата ми оценка за реабилитационния труд на д-р Манов.

На практика нямам критични бележки към труда на д-р Манов. Надявам се един ден той да продължи изследването си и да помисли за още един негов аспект, който е нямало как да бъде засегнат при тази структура на труда – мотивирането чрез хипноза за извършване на престъпно деяние.

Настоятелно препоръчвам на научното жури да вземем решение с което да предложим назначаването на гл. ас. д-р Красимир Манов на академичната длъжност „доцент“ в Катедрата по наказателноправни науки на Юридическия факултет на Софийския университет.

проф. Борис Велчев, д.н.